NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.5.2.2025

Pan Cezary Stawarz
Wójt Gminy Trzciana
Urząd Gminy w Trzcianie
32-733 Trzciana 302

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/088 Rządowy Program Odbudowy Zabytków

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie
ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków
tel. 48123423400, lkr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Trzcianie[1], Trzciana 302, 32-733 Trzciana
Kierownik jednostki kontrolowanej	Cezary Stawarz, Wójt Gminy Trzciana[2], od 20 listopada 2018 r.[3]
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Nabór wniosków i pozyskiwanie środków na realizację Rządowego Programu Odbudowy Zabytków[4]. 2. Wykorzystanie środków na realizację RPOZ. 3. Wykonywanie obowiązków sprawozdawczych (informacyjnych).
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do 25 czerwca 2025 r. z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających wpływ na ocenę kontrolowanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli[5]
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Delegatura Najwyższej Izby Kontroli w Krakowie
Kontroler	Marcin Hałat, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/38/2025 z 17 lutego 2025 r. (akta kontroli str. 1-7)

[1] Dalej: *Urząd*.
[2] Dalej: *Wójt*.
[3] Data złożenia ślubowania przed Radą Gminy Trzciana (dalej: *Rada Gminy*).
[4] Dalej: *RPOZ*.
[5] Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna[6] kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Przystępując do realizacji RPOZ Gmina Trzciana[7] nie posiadała uchwalonego przez Radę Gminy – stosownie do art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami[8] – gminnego programu opieki nad zabytkami[9], ponieważ Wójt nie wywiązał się z obowiązku sporządzenia tego programu, czym naruszył art. 87 ust. 1 tej ustawy. Dopiero w trakcie kontroli NIK Gmina zawarła umowę[10], której przedmiotem jest przygotowanie gpoz oraz aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Trzciana[11].

W I edycji RPOZ Gmina przedłożyła Prezesowi Rady Ministrów – za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego[12] – 9 wniosków o dofinansowanie zadań inwestycyjnych, z tego: 4 dot. zadań Gminy i 5 dot. zadań innych podmiotów. Trzy wnioski zostały ocenione pozytywnie (1 dot. zadań Gminy i 2 dot. zadań innych podmiotów), a 6 – odmownie.
W II edycji RPOZ Gmina przedłożyła w ten sam sposób 3 wnioski o dofinansowanie zadań inwestycyjnych, z tego: 1 dot. zadań Gminy i 2 dot. zadań innych podmiotów. Wniosek dot. zadań Gminy został oceniony pozytywnie, a 2 pozostałe – negatywnie.

Gmina przyjęła procedury naboru i oceny wniosków składanych w ramach RPOZ poprzez:

- uchwalenie przez Radę Gminy[13] regulaminu określającego zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku położonym na terenie Gminy, wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w GEZ[14], oraz
- wydanie przez Wójta – na podstawie ww. uchwały – zarządzeń w sprawach: ogłoszenia naboru wniosków o udzielenie dotacji[15] oraz określenia regulaminu pracy komisji i oceny tych wniosków[16].

---

[6] Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

[7] Dalej: *Gmina*.

[8] Dz. U. z 2024 r. poz. 1292, dalej: *ustawa o ochronie zabytków*.

[9] Dalej: *gpoz*.

[10] Umowa nr 1/2025 z 20 maja 2025 r. – zawarta przez Gminę z osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą – na opracowanie *Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Trzciana na lata 2026*-2029 oraz wykonanie aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Trzciana. Termin wykonania ww. prac upływa 15 grudnia 2025 r.

[11] Dalej: *GEZ*. GEZ w formie zbioru kart adresowych została przyjęta zarządzeniem nr 240/VIII/21 Wójta Gminy Trzciana z 20 kwietnia 2021 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków.

[12] Dalej: *BGK*.

[13] Uchwała nr XXXVII/344/23 Rady Gminy Trzciana z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu określającego zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku położonym na terenie Gminy Trzciana, wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego poz. 1648 ze zm.), dalej: *uchwała Rady Gminy nr XXXVII/344/23*.

[14] Dalej: *regulamin udzielania dotacji na prace przy zabytkach*.

[15] Zarządzenie nr 483/VIII/23 Wójta Gminy Trzciana z 3 marca 2023 r. w sprawie ogłoszenia o naborze wniosków o udzielenie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku położonym na terenie Gminy Trzciana, wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków – zmienione zarządzeniem Wójta nr 483'/VIII/23 z 6 marca 2023 r., dalej: *zarządzenie dot. ogłoszenia o naborze wniosków*.

[16] Zarządzenie nr 487/VIII/23 Wójta Gminy Trzciana z 23 marca 2023 r. w sprawie określenia regulaminu pracy komisji i oceny wniosków o udzielenie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku położonym na terenie Gminy Trzciana, wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, dalej: *zarządzenie dot. regulaminu pracy komisji i oceny wniosków*.

Procedury te opracowano nie w pełni rzetelnie, gdyż w ogłoszeniu o naborze wniosków przyjęto dwa dyskryminujące prywatnych właścicieli zabytków kryteria i w konsekwencji ograniczające krąg potencjalnych wnioskodawców (beneficjentów dotacji). Ponadto w ww. regulaminie udzielania dotacji na prace przy zabytkach przyjęta została przez Radę Gminy data 10 marca jako termin, do którego podmioty mogą składać wnioski o dotację, co spowodowało brak możliwości ogłoszenia przez Wójta naboru wniosków do II edycji RPOZ. NIK wskazuje, że podtrzymanie w regulaminie tego terminu stwarza ryzyko niewykorzystania w danym roku środków publicznych zaplanowanych po tej dacie na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach na terenie Gminy, ponieważ:

- Wójt nie będzie miał podstaw prawnych do ogłoszenia naboru wniosków o dotację po 10 marca,
- wnioski o dotację złożone po 10 marca będą rozpatrzone odmownie jako złożone po terminie.

Procedury naboru i oceny wniosków pozwalały na skuteczną realizację procesu kwalifikacji wniosków o dofinansowanie z RPOZ w I edycji. Pracownicy Urzędu, biorący udział w pracach komisji powołanej przez Wójta do oceny wniosków, dysponowali odpowiednią wiedzą i kompetencjami. Wnioski o dofinansowanie zadań inwestycyjnych zostały przez z nich sporządzone prawidłowo i rzetelnie, a następnie przekazane do BGK w terminie. Wymieniona komisja zweryfikowała wnioski o dotację Gminy zgodnie z przyjętymi procedurami i rzetelnie.

Badanie 2 zadań inwestycyjnych Gminy objętych wnioskami rozpatrzonymi pozytywnie przez Prezesa Rady Ministrów, na realizację których BGK udzielił Gminie promes dofinansowania z RPOZ, wykazało, że:

- środki w wys. 693 584,74 zł otrzymane przez Gminę z RPOZ na realizację zadania pn. *Prace konserwatorskie przy zabytkach na terenie Gminy Trzciana* – uzupełnione o wkład własny Gminy w wys. 14 154,79 zł – zostały wykorzystane prawidłowo, w sposób zapewniający uzyskanie najlepszych efektów z poniesionych nakładów, a ich wydatkowanie zostało przez Urząd rzetelnie udokumentowane;
- Gmina do dnia zakończenia kontroli NIK nie wystąpiła o środki z RPOZ na realizację zadania pn. *Renowacja zabytków na terenie Gminy Trzciana*, a umowa zawarta przez nią z wykonawcą prac w ramach tego zadania przewiduje zakończenie robót, ich odbiór i rozliczenie umowy do 3 grudnia 2025 r.

Proces udzielania zamówień na prace w ramach obu ww. zadań przebiegał prawidłowo i został przez Urząd rzetelnie udokumentowany.

Badanie 2 zadań inwestycyjnych podmiotów innych niż Gmina objętych wnioskami rozpatrzonymi pozytywnie przez Prezesa Rady Ministrów, na realizację których BGK udzielił Gminie promes dofinansowania z RPOZ, wykazało, że:

- środki w wys. 294 000 zł otrzymane przez Gminę z RPOZ na realizację przez beneficjenta dotacji[17] zadania pn. *Renowacja kościoła św. Józefa Oblubieńca w Kierlikówce* – uzupełnione o wkład własny Gminy w wys. 6 000 zł – oraz

[17] Parafię Rzymskokatolicką św. Józefa Oblubieńca NMP w Kierlikówce (dalej: *Parafia św. Józefa*).

– środki w wys. 156 602,53 zł otrzymane przez Gminę z RPOZ na realizację przez beneficjenta dotacji[18] zadania pn. *Poprawa stanu zachowania kościoła parafialnego pw. NMP Częstochowskiej w Leszczynie* – uzupełnione o wkład własny Gminy w wys. 3 195,97 zł;

zostały przekazane im w formie dotacji celowej i rozliczone w prawidłowy sposób, a nadzór nad ich wykorzystaniem prowadzony był przez pracowników Gminy rzetelnie.

Przeprowadzone przez NIK oględziny wykonanych prac i posiadane przez Urząd dokumentacje powykonawcze potwierdziły wykonanie przez Gminę i beneficjentów jej dotacji zadań inwestycyjnych dotowanych z RPOZ.

NIK nie zgłasza zastrzeżeń do wykorzystania przez Gminę oraz beneficjentów jej dotacji środków otrzymanych z RPOZ, jednakże ze względu na niepełne wywiązanie się z obowiązków informacyjnych przez beneficjentów dotacji realizujących poszczególne zadania, NIK stwierdza, że Gmina nie sprawowała pełnej i rzetelnej kontroli nad prawidłową realizacją umów dotacyjnych w tym zakresie.

Sprawozdania budżetowe Gminy Rb-27S i Rb-28S za 2024 r. oraz sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Gminy za 2024 r. obejmowały środki otrzymane z RPOZ i zostały złożone terminowo. Nad ich przygotowaniem oraz przekazaniem przez Urząd do organów kontrolnych sprawowano właściwy nadzór. Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie[19] zaopiniowało pozytywnie przedmiotowe sprawozdania.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe[20] kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Nabór wniosków i pozyskiwanie środków na realizację RPOZ

Opis stanu faktycznego

1. Uchwałą Rady Gminy nr XXXVII/344/23 z 27 lutego 2023 r. wprowadzono regulamin udzielania dotacji na prace przy zabytkach[21]. Regulamin ten określał warunki ubiegania się o dotację na sfinansowanie prac konserwatorsko-restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku (w tym o dotację pochodzącą z dofinansowania z RPOZ), rodzaj danych i informacji, które należy zawrzeć we wniosku o dotację oraz tryb postępowania z wnioskiem o udzielenie dotacji.

W ww. regulaminie wskazano m.in., że:

– podstawę ubiegania się o dotację stanowi złożony w terminie, kompletny wniosek spełniający warunki zgodności z zasadami udzielania dotacji, którego formularz stanowi załącznik nr 1 do regulaminu, a w przypadku ogłoszenia naboru wniosków o dotację ze środków zewnętrznych,

[18] Parafię Rzymskokatolicką pw. NMP Częstochowskiej w Leszczynie (dalej: *Parafia pw. NMP*).

[19] Dalej: *RIO*.

[20] Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

[21] Regulamin wprowadzono w okresie naboru wniosków o dofinansowanie z RPOZ – przewidzianym w I edycji tego programu (nabór wniosków od 24 listopada 2022 r. godz. 12:00 do 31 marca 2023 r. godz. 17:00), ogłoszonym stronie internetowej BGK.

np. w ramach RPOZ mogą być wymagane dodatkowe załączniki określone w ogłoszeniu o naborze (§ 5 ust. 1);
- wnioski o dotację kieruje się do Wójta w terminie przez niego wyznaczonym, ogłoszonym w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu[22], na stronie internetowej Gminy oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu (§ 5 ust. 2);
- o zachowaniu terminu decyduje data wpływu wniosku o dotację do Urzędu, a nie data stempla pocztowego (§ 5 ust. 3);
- wnioski o udzielenie dotacji oceni komisja powołana przez Wójta (§ 7 ust. 1);
- w drodze zarządzenia Wójt określi regulamin pracy komisji i oceny wniosków (§ 7 ust. 2);
- dotację przyzna Rada Gminy odrębną uchwałą (§ 8 ust. 1);
- o przyznaniu lub nieprzyznaniu dotacji na prace przy zabytku wnioskodawcy będą informowani poprzez BIP w terminie nie dłuższym niż 14 dni od daty podjęcia lub odrzucenia przez Radę Gminy uchwały w sprawie przyznania dotacji na prace przy zabytkach położonych na terenie Gminy; w informacji tej zostanie podany termin, do którego należy zawrzeć umowę o udzielenie dotacji (§ 8 ust. 2).

Po kontroli ww. uchwały przez RIO Rada Gminy uchwaliła zmiany w regulaminie udzielania dotacji na prace przy zabytkach[23], m.in. nadając nowe brzmienie:
- § 5 ust. 1 – o treści: podstawę ubiegania się o dotację stanowi złożony w terminie, kompletny wniosek, spełniający warunki zgodności z zasadami udzielania dotacji, którego formularz stanowi załącznik nr 1 do regulaminu;
- § 5 ust. 2 – o treści: wnioski o dotację kieruje się do Wójta, w terminie do 10 marca każdego roku kalendarzowego;
- § 5 ust. 3 – o treści: o zachowaniu terminu, o którym mowa w ust. 2 decyduje data wpływu wniosku o dotację do Urzędu, a nie data stempla pocztowego.

(akta kontroli str. 35-36, 187-199)

3 marca 2023 r. Wójt wydał zarządzenie dot. ogłoszenia o naborze wniosków. Ogłoszenie to ukazało się w tym dniu w BIP, na stronie internetowej Gminy oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu. Zawierało ono m.in. wskazanie: podstawy prawnej[24]; terminu i miejsca składania wniosków[25]; przepisów ustawy o ochronie zabytków określających rodzaje prac, które mogą być dofinansowane[26]; rodzajów podmiotów uprawnionych do składania wniosków o przyznanie dotacji[27]; zasad składania wniosków, w tym wykazu niezbędnych załączników[28], kryteriów oceny zadań ujętych we wnioskach[29]; sposobu rozstrzygnięcia naboru wniosków

[22] Dalej: *BIP*.

[23] Uchwała nr XXXIX/358/2023 Rady Gminy Trzciana z dnia 21 kwietnia 2023 r. w sprawie zmiany uchwały nr XXXVII/344/23 Rady Gminy Trzciana z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu określającego zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku położonym na terenie Gminy Trzciana, wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego poz. 2920).

[24] Uchwała nr 232/2022 Rady Ministrów z dnia 23 listopada 2022 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Odbudowy Zabytków, dalej: *uchwała RM nr 232/2022*.

[25] Do 10 marca 2023 r. w sekretariacie Urzędu (dziennik podawczy).

[26] Art. 77 pkt 1-17 ustawy o ochronie zabytków.

[27] M.in. osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna.

[28] M.in. dokumentów potwierdzających posiadanie przez wnioskodawcę tytułu prawnego do zabytku; kosztorysu lub wyceny przewidywanych prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku.

[29] Komisja powołana przez Wójta miała dokonać oceny wniosków, uwzględniając m.in.: *dostępność zabytku dla ogółu społeczności lokalnej i turystów*; *rolę zabytku w kształtowaniu przestrzeni publicznej, rangę zabytkowo-artystyczną obiektu*; *znaczenie prac dla stanu zabytku*.

i ogłoszenia wyników tego naboru[30]; warunków podpisania umowy o dotację i terminu realizacji zadania.

Przyjęte w ww. zarządzeniu kryteria dostępności zabytku dla ogółu społeczności lokalnej i turystów, jak i roli zabytku w kształtowaniu przestrzeni publicznej były dyskryminujące prywatnych właścicieli zabytków i w konsekwencji ograniczały krąg potencjalnych wnioskodawców (beneficjentów dotacji), o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości.*

Załącznikami do ww. ogłoszenia były m.in.:
a) wzór wniosku (formularz) zawierający m.in.:
   - podstawowe dane o zabytku i wnioskodawcy (w tym dokument potwierdzający tytuł prawny do zabytku, nr i data wpisu do rejestru zabytków / GEZ, uzyskane pozwolenia/zgłoszenia, itp.);
   - szczegółowe informacje o pracach przy zabytku (planowany zakres rzeczowy prac, uzasadnienie celowości prac, harmonogram realizacji prac, przewidywane koszty, oraz źródła ich finansowania, a także inne, dodatkowe informacje – np. wykaz wykonanych przez wnioskodawcę w okresie ostatnich 3 lat podobnych prac konserwatorsko-restauracyjnych, z podaniem wysokości wydatków);
b) klauzula informacyjna RODO.

Według ww. ogłoszenia o naborze beneficjent dotacji mógł złożyć wniosek do wysokości 100% kosztów inwestycji w ramach wybranej przez siebie kategorii (do 150 tys. zł, do 500 tys. zł, do 3 500 tys. zł). Jednocześnie wskazano, że wnioski złożone po terminie oraz wnioski niespełniające wymogów zawartych w ogłoszeniu *pozostawia się bez rozpoznania i bez wzywania do ich poprawy lub uzupełnienia*; o zachowaniu terminu decydowała data złożenia wniosku bezpośrednio w Urzędzie, czytelnie wypełnionego i podpisanego przez osobę(y) uprawnioną(e) do reprezentowania wnioskodawcy.
Przyjęte w naborze wniosków kryteria oceny zadań były takie same dla wszystkich beneficjentów. W przypadku gdyby 2 i więcej wniosków uzyskało taką samą liczbę punktów o miejscu na liście rankingowej miała decydować data złożenia wniosku.

Wójt wyjaśnił m.in., że:
- przeprowadzono konsultacje z radnymi, sołtysami, a następnie pracownicy Urzędu kierowali telefoniczne zapytania do właścicieli kapliczek, czy byliby zainteresowani konserwacją;
- osobiście interweniował u właścicieli niektórych kapliczek z uwagi na zły stan techniczny tychże i możliwość otrzymania dotacji z RPOZ;
- *pracownicy dołożyli wszelkich starań aby dotrzeć do szerokiego grona właścicieli zabytków*.

(akta kontroli str. 143, 151-179, 180-186, 200-204)

23 marca 2023 r. Wójt wydał zarządzenie dot. regulaminu pracy komisji i oceny wniosków. Zarządzeniem tym Wójt powołał trzyosobową komisję do oceny

[30] Komisja powołana przez Wójta miała ocenić i uszeregować wnioski od wniosku, który uzyskał największą liczbę punktów do wniosku, który uzyskał najmniejszą liczbę punktów, i przekazać listy rankingowe tak uszeregowanych wniosków Wójtowi, który miał dokonać wyboru zadań do dofinansowania w ramach RPOZ, kierując się rekomendacją komisji. Ogłoszenie wyniku naboru wniosków miało być opublikowane w BIP.

przedmiotowych wniosków pod względem formalnym i merytorycznym – przy pomocy kart ocen stanowiących załączniki do ww. regulaminu, załączonego do zarządzenia. Ocena formalna polegać miała na sprawdzeniu:

- kompletności i prawidłowości wniosku i załączników do wniosku;
- zgodności zakresu prac określonych we wniosku z pracami lub robotami budowlanymi przy zabytku, określonymi w art. 77 ustawy o ochronie zabytków.

Wniosek niespełniający wymogów formalnych nie mógł być dalej rozpatrywany, a wniosek spełniający te wymogi podlegał ocenie merytorycznej uwzględniającej kryteria: *dostępność zabytku dla ogółu społeczności lokalnej i turystów* (liczba punktów do uzyskania – od 0 do 8); *rola zabytku w kształtowaniu przestrzeni publicznej, ranga zabytkowo-artystyczna obiektu* (liczba punktów do uzyskania – od 0 do 4); *znaczenie prac dla stanu zabytku* (liczba punktów do uzyskania – od 0 do 4); *inwestycja posiada kosztorys lub wycenę przewidywanych prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku* (liczba punktów do uzyskania – od 0 do 4). Komisja miała sporządzić:

- protokół z wykazem podmiotów, których wnioski zostały zaopiniowane pozytywnie (i w przypadku dotacji przyznawanej w ramach RPOZ zadania ujęte w tych wnioskach zostaną zgłoszone do dofinansowania w ramach tego programu), oraz podmiotów, których wnioski zostały zaopiniowane negatywnie;
- listę rankingową wniosków z zadaniami przeznaczonymi do dotowania.

W zarządzeniu nie wskazano okresu, w jakim komisja ma rozpatrzyć wnioski. Komisja miała na to czas od 23 do 31 marca 2023 r., tj. od dnia powołania komisji do dnia upływu terminu na złożenie wniosku o dofinansowanie z RPOZ (7 dni).

(akta kontroli str. 180-186)

W przyjętych przez Gminę procedurach naboru i oceny wniosków:

a) nie wskazano maksymalnej liczby wniosków o dotacje z RPOZ na realizację zadań inwestycyjnych, które Gmina może uwzględnić we wniosku o dofinansowanie składanym w ramach ogłoszonego naboru;
b) nie przewidziano weryfikacji treści wniosków w zakresie:
   - realizacji celu przeciwdziałania COVID-19, o którym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych[31];
   - kompleksowości zadań inwestycyjnych planowanych do realizacji;
c) nie określono procedury odwoławczej od odmownego rozpatrzenia wniosku;
d) nie przewidziano konieczności wykazania przez członków komisji oceniającej wnioski bezstronności i braku ewentualnych powiązań z wnioskodawcami przy ocenie wniosków;
e) nie wprowadzono obowiązku pisemnego informowania każdego z wnioskodawców o wynikach oceny jego wniosku.

(akta kontroli str. 151-179, 180-204)

Wójt wyjaśnił m.in., że:

[31] Dz. U. z 2025 r. poz. 764.

- […] *Uchwała w sprawie wprowadzenia Regulaminu określającego zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie* […] *nie przewiduje trybu odwoławczego, a wójt nie ma kompetencji do zmiany zasad udzielania dotacji w drodze zarządzenia* […] *ostatecznie* […] *dotację przyznaje rada gminy w formie uchwały. Uchwała taka może być zaskarżona na zasadach ogólnych* […] *Regulamin naboru wniosków w ramach RPOZ nie dawał możliwości odwołania się, w związku z czym Gmina również nie zawarła zapisów o możliwości odwołania się* […];
- […] *Obowiązujące przepisy prawa nie przewidują formalnego wymogu składania przez członków komisji oświadczeń o braku powiązań z wnioskodawcami ani deklaracji bezstronności. Wobec powyższego nie uznano takiej procedury za konieczną. Niemniej jednak, w trosce o zapewnienie wzmocnienia zasad bezstronności, możliwe jest rozważenie w przyszłości uzupełnienia procedury o mechanizmy weryfikacji ewentualnych powiązań członków komisji z wnioskodawcami* […];
- […] *Brak odniesienia w treści zarządzenia do obowiązku bezpośredniego informowania wnioskodawców wynika z założenia, że publikacja wyników w Biuletynie Informacji Publicznej stanowi wystarczającą formę spełnienia wymogu poinformowania wnioskodawców o wynikach oceny. Niemniej jednak podjęto również dodatkowe działania, takie jak indywidualne telefoniczne powiadomienie zainteresowanych podmiotów o wynikach oceny ich wniosków* […].

(akta kontroli str. 27-32)

Wzór wniosku załączony do ww. ogłoszenia o naborze przewidywał pozyskanie prawie wszystkich danych[32] wymienionych we wzorze wniosku o dofinansowanie z RPOZ[33]. Wyjątek stanowiły dane w zakresie: nazwy województwa, powiatu i gminy wnioskodawcy oraz numeru telefonu i adresu e-mail osoby upoważnionej do reprezentowania wnioskodawcy.

(akta kontroli str. 151-177, 200-204)

Wójt wyjaśnił, że: *Wzór wniosku opracowany przez Gminę nie przewidywał konieczności podania danych takich jak: województwo, powiat i gmina, ponieważ był to nabór ogłoszony na zabytki mające lokalizację w naszej Gminie, w związku z powyższym nie było potrzeby wskazywania przez wnioskodawcę województwa, powiatu i gminy, gdyż są to informacje powszechnie znane. Ponadto w momencie ogłoszenia naboru w ramach RPOZ wzór wniosku nie wymagał podawania danych Beneficjenta, któremu Gmina chce udzielić dotacji, w związku z czym we wzorze wniosku opracowanym przez Gminę nie wskazaliśmy konieczności podania danych takich jak telefon i adresu e-mail osoby upoważnionej do reprezentowania wnioskodawcy*.

(akta kontroli str. 27-32)

2. W Urzędzie za weryfikację i ocenę składanych wniosków o dotację na sfinansowanie prac konserwatorsko-restauratorskich i robót budowlanych przy

---

[32] W tym m.in. nazwy i adresu wnioskodawcy, numerów NIP i REGON, nazwy i opisu inwestycji, przewidywanego okresu realizacji inwestycji oraz terminu jej zakończenia, przewidywanej wartości inwestycji, wysokości kwoty udziału własnego (w tym procentowy udział własny wnioskodawcy w realizacji inwestycji), czy kwoty wnioskowanych środków (w PLN).

[33] Stanowiącego załącznik nr 5 do *Regulaminu Naboru Wniosków o dofinansowanie* – ogłoszonego na stronie internetowej BGK dla naborów w I i II edycji.

zabytku[34] odpowiedzialnych było 3 pracowników, członków komisji powołanej przez Wójta, tj.: sekretarz Gminy, pełniący jednocześnie funkcję kierownika Referatu Infrastruktury, Spraw Komunalnych, Rolnictwa i Ochrony Środowiska[35]; pracownik Referatu Infrastruktury – inspektor ds. przygotowywania i rozliczania wniosków finansowych ze środków unijnych; pracownik Referatu Inwestycji Strategicznych – inspektor ds. gospodarki przestrzennej, komunalnej, ochrony środowiska i dróg.

Pracownicy ci posiadali:

- wykształcenie wyższe magisterskie inżynierskie lub średnie techniczne;
- co najmniej 20-letnie doświadczenie pracy w Urzędzie;
- ukończone szkolenia/kursy m.in. z zakresu: produkowanych materiałów hydroizolacyjnych oraz ich zastosowania w budownictwie, strategii rozwoju, procedur administracyjnych / technik prawodawczych w jednostkach samorządu terytorialnego, prawnych i praktycznych aspektów postępowania przy podziałach nieruchomości, usuwania drzew i krzewów na terenach wpisanych do rejestru zabytków, RPOZ[36].

Pracownicy Urzędu od 2015 r. corocznie przygotowywali i składali wnioski o udzielenie pomocy finansowej na prace konserwatorskie przy kapliczkach w ramach naboru organizowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego pn. *Kapliczki Małopolski*. W wyniku tej pomocy zrealizowano prace konserwatorskie przy 4 kapliczkach z terenu Gminy.

(akta kontroli str. 9-26, 180-186)

W zakresach czynności ww. pracowników Urzędu określono zadania związane m.in.:

- z organizowaniem, koordynowaniem i nadzorowaniem pracy podległych pracowników; ustalaniem zadań pracownikom podległym, egzekwowaniem i kontrolowaniem prawidłowości i terminowości załatwiania przydzielonych spraw, przygotowywaniem wniosków o dofinansowanie, monitorowaniem możliwości uzyskania dofinansowania ze środków Unii Europejskiej, prowadzeniem sprawozdawczości z zakresu prowadzonych inwestycji z wykorzystaniem środków unijnych (kierownik Referatu Infrastruktury);
- ze sporządzaniem wniosków o dofinansowanie programów i projektów oraz niezbędnej dokumentacji związanej z aplikowaniem o fundusze zewnętrzne, organizacją i nadzorowaniem realizacji lub zlecaniem wykonawstwa programów i projektów, prowadzeniem odpowiedniej dokumentacji z zakresu realizowanych programów i projektów, promocją projektów realizowanych przy udziale środków zewnętrznych, zapewnieniem zgodności planowanych do realizacji projektów i programów z kierunkami rozwoju Gminy ujętymi w planie rozwoju lokalnego (inspektor ds. przygotowywania i rozliczania wniosków finansowych ze środków unijnych);
- ze współdziałaniem z wojewódzkim konserwatorem zabytków w sprawach zgłaszania przedmiotów zasługujących na wciągnięcie do rejestru zabytków, wnioskowaniem o wpis do rejestru zabytków nieruchomych dóbr kultury

[34] W tym dotacji pochodzącej z dofinansowania w ramach RPOZ.
[35] Dalej: *Referat Infrastruktury*.
[36] Szkolenie z zakresu RPOZ zostało przeprowadzone przez dyrektora ds. rozwoju relacji społecznych w BGK.

oraz kolekcji, zabezpieczaniem zabytku w nagłych przypadkach, użytkowaniem obiektu zabytkowego, realizacją programu opieki nad zabytkami (inspektor ds. gospodarki przestrzennej, komunalnej, ochrony środowiska i dróg).

(akta kontroli str. 9-26, 741-872)

W okresie objętym kontrolą:
- do Urzędu nie wpłynęły skargi, wnioski i petycje dot. działań pracowników Urzędu podejmowanych przy realizacji RPOZ;
- w Urzędzie nie było kontroli zewnętrznych ani wewnętrznych dot. działań podejmowanych przy realizacji RPOZ.

(akta kontroli str. 9-15)

Członkowie komisji powołanej przez Wójta do weryfikacji i oceny wniosków o udzielenie dotacji na sfinansowanie prac konserwatorsko-restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku[37] nie podpisywali – przy ocenie tych wniosków – oświadczeń o bezstronności i braku ewentualnych powiązań z wnioskodawcami, ponieważ przyjęte przez Gminę procedury naboru i oceny wniosków nie przewidywały konieczności wykazania przez członków tej komisji bezstronności i braku ewentualnych powiązań z wnioskodawcami.

(akta kontroli str. 27-32, 239-241)

3. GEZ w formie zbioru kart adresowych została przyjęta zarządzeniem nr 240/VIII/21 Wójta z 20 kwietnia 2021 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków, a następnie została zaktualizowana zarządzeniem nr 404/VII/22 Wójta z 31 sierpnia 2022 r. w sprawie zmiany w przyjęciu Gminnej Ewidencji Zabytków.

(akta kontroli str. 9-15, 85-133).

Przystępując do realizacji RPOZ Gmina nie miała zaplanowanych zadań inwestycyjnych dot. ochrony zabytków w wieloletniej prognozie finansowej. Zadania takie wprowadzono do budżetu Gminy po analizie możliwości skorzystania ze środków RPOZ, przeprowadzonej na spotkaniu Wójta z radnymi i sołtysami, oraz po otrzymaniu środków na ochronę zabytków.

(akta kontroli str. 9-15)

W okresie objętym kontrolą Gmina nie posiadała gpoz uchwalonego przez Radę Gminy na podstawie art. 87 ust. 3 ustawy o ochronie zabytków, ponieważ Wójt nie sporządził tego programu, czym naruszył art. 87 ust. 1 tej ustawy (szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 27-32, 134-139)

W I edycji RPOZ Gmina terminowo przedłożyła Prezesowi Rady Ministrów – za pośrednictwem BGK – 9 wniosków o dofinansowanie zadań inwestycyjnych: 4 dot. zadań Gminy i 5 dot. zadań innych podmiotów. Trzy zostały ocenione pozytywnie (1 dot. zadań Gminy i 2 dot. zadań innych podmiotów), a 6 – odmownie. W II edycji RPOZ[38] Gmina terminowo przedłożyła w ten sam sposób 3 wnioski o dofinansowanie zadań inwestycyjnych: 1 dot. zadań Gminy i 2 dot. zadań innych podmiotów. Wniosek dot. zadań Gminy został oceniony pozytywnie, a 2 pozostałe – negatywnie.

---

[37] W tym dotacji pochodzącej z dofinansowania z RPOZ.

[38] W której przewidziano okres naboru wniosków o dofinansowanie z RPOZ od 26 lipca 2023 r. godz. 12:00 do 16 sierpnia 2023 r. godz. 17:00 (ogłoszenie na stronie internetowej BGK).

Badanie dokumentacji dot. 5 wniosków o dofinansowanie z RPOZ zadań inwestycyjnych Gminy[39] – łącznie na 3 022 772,40 zł[40] – złożonych w okresach naboru wniosków, w obu edycjach RPOZ, wykazało, że:

a) 10 stycznia 2023 r. w Urzędzie – podczas spotkania Wójta z sołtysami i radnymi gminnymi – przeprowadzono analizę aktualnego stanu wszystkich zabytków na terenie Gminy, a także wstępnie wytypowano te, które miały być objęte wnioskami o dofinansowanie z RPOZ. Informację z nazwami i liczbą obiektów zabytkowych (5 wniosków objęło łącznie 19 wybranych zabytków) przekazano następnie pracownikom Urzędu mającym sporządzić wnioski.
b) Zadania inwestycyjne opisane we wnioskach nie miały bezpośredniego związku z przeciwdziałaniem COVID-19, tj. z finansowaniem lub dofinansowaniem czynności związanych ze zwalczaniem zakażenia, zapobieganiem, rozprzestrzenianiem się, profilaktyką oraz zwalczaniem skutków, w tym społeczno-gospodarczych, choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2.
c) W Urzędzie opisano i zaplanowano kompleksowe prace restauratorskie/renowacyjne w ramach danego zadania inwestycyjnego; przygotowano kosztorysy pozwalające na określenie wymaganych prac i kosztów (w tym szczegóły techniczne inwestycji, oceniając wcześniej m.in. to, czy realizacja inwestycji pozwoli na rzetelne spełnienie przez obiekt swojej funkcji – czy obiekt będzie dostępny dla ogółu społeczności lokalnej i turystów, itp.).
d) Urząd posiadał dokumentację kosztorysową (i analizy), na podstawie której wyceniono (oszacowano) koszty realizacji poszczególnych zadań inwestycyjnych. Szacunkowe zestawienie kosztów przygotowano na podstawie przeprowadzonych wcześniej konsultacji z biurem projektowym lub/i z dyplomowanym konserwatorem dzieł sztuki.
e) Wszystkie obiekty zabytkowe wskazane we wnioskach o dofinansowanie widniały w GEZ.
f) Wszystkie opisane we wnioskach prace przy zabytku wpisywały się w katalog zadań określony w art. 77 ustawy o ochronie zabytków (w 3 przypadkach w art. 77 pkt 7, a w 2 – w art. 77 pkt 15).
g) Planując harmonogramy realizacji zadań inwestycyjnych uwzględniano czas niezbędny na pozyskanie odpowiednich zezwoleń organów zewnętrznych (tj. powyżej 12 miesięcy). W 3 przypadkach termin graniczny określono na 31 maja 2025 r. (I edycja), a po jednym – 31 lipca 2025 r. (I edycja) oraz 31 grudnia 2025 r. (II edycja).

(akta kontroli str. 205-238, 355, 434-435)

4. W I edycji RPOZ Gmina przedłożyła Prezesowi Rady Ministrów – za pośrednictwem BGK – 5 wniosków o dofinansowanie zadań inwestycyjnych podmiotów innych niż Gmina[41]. Wnioski te zostały złożone przez Gminę

---

[39] Wnioski złożone w I edycji RPOZ o numerach: RPOZ/2022/12306/PolskiLad, RPOZ/2022/11125/PolskiLad, RPOZ/2022/11114/PolskiLad, RPOZ/2022/11047/PolskiLad oraz wniosek złożony w II edycji RPOZ nr RPOZ/2023/6681/PolskiLad.

[40] Z tego: w I edycji RPOZ – 2 626 772,40 zł; w II edycji RPOZ – 396 000 zł.

[41] Wnioski złożone w I edycji RPOZ o numerach: RPOZ/2022/11387/PolskiLad, RPOZ/2022/11383/PolskiLad, RPOZ/2022/11372/PolskiLad, RPOZ/2022/11332/PolskiLad, RPOZ/2022/11265/PolskiLad.

w okresie naboru wniosków w I edycji RPOZ (tj. od 24 listopada 2022 r. do 31 marca 2023 r.) i poprzedzone były wnioskami o dotację Gminy złożonymi w Urzędzie przez: Parafię pw. NMP (2 wnioski: jeden na 156 602,53 zł; drugi na 57 647,52 zł), Parafię św. Józefa (wniosek na 294 000 zł), Parafię św. Małgorzaty (2 wnioski: jeden na 625 602,60 zł; drugi na 784 000 zł). Suma środków wnioskowanych na realizację zadań inwestycyjnych podmiotów innych niż Gmina w I edycji RPOZ wyniosła 1 917 852,65 zł. Spośród ww. wniosków Gminy 2 zostały ocenione pozytywnie, a 3 – negatywnie.

Badanie dokumentacji dot. ww. wniosków wykazało m.in., że:

a) wnioski zostały złożone terminowo i rozpatrzone według procedur obowiązujących w Gminie;
b) komisja powołana przez Wójta do weryfikacji i oceny wniosków o dotację na sfinansowanie prac konserwatorsko-restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku dokonała oceny wniosków zgodnie z procedurami ustalonymi w Gminie (wszystkie wnioski zostały ocenione pozytywnie pod względem formalnym i merytorycznym);
c) nie było przypadków wyłączenia się członków ww. komisji z prac komisji ze względu na konflikt interesów;
d) w procesie podziału środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 nie analizowano szczegółowych danych i materiałów na temat sytuacji finansowej poszczególnych wnioskodawców;
e) okres od dnia wpływu wniosków do Urzędu do dnia przekazania wniosków do BGK – obejmujący okres weryfikacji i oceny wniosków przez komisję (7 dni) – wyniósł 20 dni;
f) pracownicy Urzędu nie prowadzili korespondencji z wnioskodawcami po złożeniu przez nich wniosków (kontrola nie stwierdziła żadnych uzupełnień ani korekt wniosków);
g) o wynikach ocen wniosków (pozytywnych) wnioskodawcy zostali powiadomieni telefonicznie przez pracowników Urzędu;
h) żaden z wnioskodawców nie odwołał się od wyniku oceny wniosku;
i) wszystkie wnioski były kompletne, a treści zawarte we wnioskach były prezentowane w sposób jasny i komunikatywny;
j) prace przy zabytku opisane we wnioskach wpisywały się w katalog określony w art. 77 ustawy o ochronie zabytków;
k) uzasadnienia wniosków wskazywały co jest głównym celem prac przy zabytkach (przede wszystkim wyeksponowanie i utrwalenie zabytku – ocalenie go od zniszczenia) i nie zawierały niezestandaryzowanych i nieprecyzyjnych treści, uniemożliwiających obiektywną analizę porównawczą z wnioskami innych wnioskodawców;
l) we wnioskach nie podawano liczbowych wskaźników/mierników – w opisie i szczegółowych informacjach o pracach przy zabytku wskazywano na skonkretyzowany zakres rzeczowy prac (np. na renowację schodów wejściowych; wymianę na nowe drzwi, okien; odnowienie, w tym ocieplenie dodatkowe elewacji, dachu; renowację cmentarza wojskowego), zmierzający do uzyskania przewidywanych efektów z uzyskanych środków;
m) żaden wniosek nie miał bezpośredniego związku z realizacją celu przeciwdziałania COVID-19, o którym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem,

przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych[42].

Podczas badania nie zaobserwowano przypadków wskazujących na istnienie czynników i mechanizmów korupcjogennych.

(akta kontroli str. 8, 205-245, 346-352, 354, 434-469)

W II edycji RPOZ Gmina przedłożyła Prezesowi Rady Ministrów – za pośrednictwem BGK – 2 wnioski o dofinansowanie zadań inwestycyjnych podmiotu innego niż Gmina[43]. Wnioski te zostały złożone przez Gminę w okresie naboru wniosków w II edycji RPOZ (tj. od 26 lipca 2023 r. do 16 sierpnia 2023 r.) i poprzedzone były wnioskami o dotację Gminy złożonymi w Urzędzie do 10 marca 2023 r. przez Parafię św. Małgorzaty (2 wnioski: jeden na 625 602,60 zł; drugi na 784 000 zł). Przedłożone w I edycji RPOZ wnioski Gminy o dofinansowanie zadań inwestycyjnych objętych ww. wnioskami Parafii zostały ocenione negatywnie, ale Gmina – za wiedzą i zgodą tej Parafii – przedłożyła je ponownie w II edycji RPOZ (bez przeprowadzenia w II edycji naboru wniosków o dotację Gminy). Wnioski te kolejny raz zostały ocenione negatywnie. Suma środków wnioskowanych przez podmioty inne niż Gmina w II edycji RPOZ wyniosła 1 409 602,60 zł.

(akta kontroli str. 8, 205-245, 346-352)

Wyjaśniając przyczyny nieopracowania projektu zmiany uchwały Rady Gminy nr XXXVII/344/23 umożliwiającej ustalenie innego niż 10 marca terminu na składanie wniosków o dotację, tak żeby podmioty inne niż Gmina mogły terminowo złożyć do Urzędu wnioski o dofinansowanie zadań inwestycyjnych w ramach II edycji RPOZ, Wójt stwierdził m.in., że uchwała Rady Gminy nr XXXVII/344/23 jest aktem ogólnym, mającym zastosowanie nie tylko do RPOZ, oraz że: […] *w momencie podejmowania uchwały nr XXXIX/358/2023 z dnia 21 kwietnia 2023 r. Wójt Gminy nie wiedział o możliwym kolejnym ogłoszonym naborze do II edycji RPOZ. W związku z powyższym wpisana data w powyższej uchwale była zgodna z faktycznym terminem składania wniosków tj. do 10 marca. Gmina otrzymała informację o przyznaniu dofinansowania w ramach I edycji RPOZ w dniu 27 lipca 2023 r. jednocześnie w dniu 26 lipca 2023 r. ogłoszono II edycję RPOZ, której nabór trwał do 16 sierpnia 2023 r. Nie było realnym, aby Gmina zdążyła z procedurą ponownej zmiany uchwały w tak krótkim czasie, tj. do 16 sierpnia. Pierwszym krokiem, należałoby zwołać sesję Rady Gminy, na której musiałaby zostać podjęta uchwała w sprawie zmiany uchwały nr XXXIX/358/2023 odnośnie terminu składania wniosków o dotację (uchwała ws. zmiany regulaminu wchodzi w życie dopiero po upływie 14 dni od opublikowania). Następnie należałoby ogłosić informację o możliwym naborze, beneficjenci składaliby wnioski do Wójta Gminy, Gmina kolejno musiałaby ocenić te wnioski i dopiero na tej podstawie Gmina mogłaby złożyć wnioski o dofinansowanie do Rządowego Programu Odbudowy Zabytków. Zdecydowanie procedura ta nie była możliwa do zrealizowania w tak krótkim czasie*.

Ponadto Wójt wyjaśnił, że: *Uchwałą nr XXXVII/344//23 […] Rada Gminy Trzciana uchwaliła regulamin określający zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie*

---

[42] Dz. U. z 2025 r. poz. 764.

[43] Tj. Parafii Rzymskokatolickiej św. Małgorzaty P. i M. w Trzcianie (dalej: *Parafia św. Małgorzaty*). Wnioski złożone przez Gminę w II edycji RPOZ o numerach: RPOZ/2023/6652/PolskiLad, RPOZ/2023/6548/PolskiLad.

[...] *Następnie otrzymaliśmy informację z Regionalnej Izby Obrachunkowej, iż należy nanieść zmiany do uchwały nr XXXVII/344/23* [...] *Zmiany zostały uchwalone na sesji Rady Gminy w dniu 21 kwietnia 2023 r., gdzie § 5 pkt 2 otrzymał brzmienie „Wnioski o dotację kieruje się do Wójta Gminy Trzciana, w terminie do 10 marca każdego roku kalendarzowego". Biorąc powyższe pod uwagę, Gmina nie mogła w danym roku kalendarzowym ponownie ogłosić naboru.* [...] *do konkursu w ramach RPOZ Gmina skierowała wnioski złożone w marcu 2023 r., zgodnie z przyjętą w gminie procedurą. Część zainteresowanych uzyskała dofinansowanie w ramach pierwszej edycji RPOZ, a pozostali zostali zgłoszeni do drugiej edycji. Wybór nastąpił w wyniku powszechnych i transparentnych działań, oraz procesu, który daje szansę zgłoszenia wszystkim potencjalnym zainteresowanym, ponieważ w naborze ogłoszonym w 2023r. mógł wziąć udział każdy potencjalny zainteresowany. W 2023 r. w Gminie zorganizowano 1 nabór, zgodnie z ww. uchwałą, a następnie składano wnioski do RPOZ w oparciu o złożone przez zainteresowanych wnioski* [...].

(akta kontroli str. 27-36)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Gmina nie posiadała uchwalonego – stosownie do art. 87 ust. 3 ustawy o ochronie zabytków – gpoz, ponieważ Wójt nie wywiązał się z obowiązku sporządzenia tego programu, czym naruszył art. 87 ust. 1 tej ustawy.

(akta kontroli str. 9-13, 27-32, 63-64)

W świetle art. 87 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków wójt sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami. Zgodnie z ust. 3 tego artykułu program ten przyjmuje rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Wójt wyjaśnił m.in., że: *Nadmieniam, że gminna ewidencja zabytków została przyjęta zarządzeniem Wójta Gminy w 2021 r., gdzie następnie w późniejszym terminie miał być realizowany Program Opieki nad Zabytkami. Będziemy przystępować do realizacji programu w zakresie dotyczącym zabytków, wyznaczać politykę samorządu wobec dziedzictwa lokalnego, zachowaniu zabytków i krajobrazu kulturowego, współpracy lokalnej w tym zakresie, zwłaszcza z właścicielami i zarządcami zabytków, upowszechnianiu i promowaniu dziedzictwa gminy* [...]. Ponadto stwierdził, że: *Gminny program opieki nad zabytkami nie został w Gminie do tej pory przygotowany ze względu na brak środków finansowych na ten cel. W chwili obecnej przygotowujemy się do wyboru wykonawcy zgodnie z obowiązującymi w gminie procedurami odnośnie wykonania programu opieki nad zabytkami. W najbliższym czasie podpiszemy umowę na wykonanie programu*.

(akta kontroli str. 9-15, 27-34, 63-64)

20 maja 2025 r. Gmina zawarła umowę[44], której przedmiotem jest przygotowanie gpoz oraz aktualizacja GEZ.

(akta kontroli str. 63-64, 67-70)

[44] Umowa nr 1/2025 z 20 maja 2025 r. – zawarta przez Gminę z osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą – na opracowanie *Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Trzciana na lata 2026*-2029 oraz wykonanie aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Trzciana. Termin wykonania ww. prac upływa 15 grudnia 2025 r.

2. Wójt wydał 3 marca 2023 r. zarządzenie dot. ogłoszenia o naborze wniosków. w którym zawarto kryteria oceny zadań ujętych we wnioskach, tj. m.in.:
- dostępność zabytku dla ogółu społeczności lokalnej i turystów,
- rolę zabytku w kształtowaniu przestrzeni publicznej, rangę zabytkowo-artystyczną obiektu.

Mając na uwadze, że ani uchwała RM nr 232/2022ani *Regulamin naboru wniosków* w ramach RPOZ nie rozróżniały w tym względzie właścicieli zabytków / potencjalnych wnioskodawców, to kryteria ujęte w ww. zarządzeniu ograniczały krąg potencjalnych wnioskodawców (beneficjentów dotacji), w tym dyskryminowały prywatnych właścicieli zabytków kryteria. Było to niezgodne z *Zasadami, warunkami i kryteriami naboru wniosków* przyjętymi dla I i II Edycji RPOZ i umieszczonymi na stronie internetowej BGK (poświęconej RPOZ) w zakładce *Pytania i odpowiedzi.*

Wójt wyjaśnił, że: *W Gminie przyjęto kryteria m.in. dostępność zabytku dla ogółu społeczności lokalnej i turystów oraz rolę zabytku w kształtowaniu przestrzeni publicznej ze względu na fakt, iż środki z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków były środkami publicznymi. Istotnym było, aby społeczeństwo miało z tego realną korzyść – np. poprzez możliwość odwiedzania obiektu, uczestniczenia w wydarzeniach, czy korzystania z jego funkcji publicznych.* Dodał, że:
- zabytki to nie tylko obiekty historyczne, ale są także częścią tożsamości lokalnej społeczności,
- dostępność zabytku powoduje, że mieszkańcy mogą korzystać z jego wartości artystycznej, edukacyjnej, kulturowej i estetycznej,
- dostępne dla ogółu zabytki stają się atrakcjami turystycznymi i miejscami integracji społecznej, co sprzyja rozwojowi lokalnemu – gospodarczemu i kulturowemu; dostęp do zabytków pozwala edukować lokalną społeczność, budować świadomość historyczną i poczucie odpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe.

Ponadto Wójt wyjaśnił, że: *Komisja kierowała się zasadą, że inwestycje powinny służyć jak najszerszemu gronu odbiorców, a nie jedynie wąskiej grupie. Komisja nie ograniczała kręgu potencjalnych wnioskodawców, gdyż w chwili ogłoszenia konkursu, Gmina nie wiedziała ile wniosków zostanie złożonych do Gminy i przez kogo. Wniosek mógł złożyć każdy, spełniający formalne wymagania a kryteria oceny merytorycznej (również m.in.. kryterium dot. znaczenia prac dla stanu zabytku) miały pomóc w określeniu liczby przyznanych punktów co do wyboru beneficjentów dotacji w przypadku dużej ilości wniosków. Kryteria nie ograniczały kręgu wnioskodawców.*
Wójt stwierdził, że powyższe kryteria były istotne, ponieważ zapewniały społeczną użyteczność inwestycji, wspierały rozwój regionu i uzasadniały celowość wydatkowania środków publicznych.

Odnosząc się do przedstawionej argumentacji NIK stoi na stanowisku, iż uwzględnienie takich kryteriów już w samym ogłoszeniu o naborze wniosków mogło istotnie zawęzić krąg wnioskodawców potencjalnie zainteresowanych otrzymaniem dotacji z RPOZ. Już sam fakt, iż dwa z trzech kryteriów oceny złożonych wniosków opublikowane przez Urząd w ogłoszeniu mogłyby zaważyć na ocenie wniosków potencjalnych beneficjentów, beneficjenci ci mogli z tego powodu rezygnować z samego składania wniosków z tego Programu.

(akta kontroli str. 1080-1083)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Gmina nie posiadała uchwalonego przez Radę Gminy – stosownie do art. 87 ust. 3 ustawy o ochronie zabytków – gpoz, ponieważ Wójt nie wywiązał się z obowiązku sporządzenia tego programu, czym naruszył art. 87 ust. 1 tej ustawy.

W Gminie zostały przyjęte procedury naboru i oceny wniosków składanych przy realizacji RPOZ poprzez uchwalenie przez Radę Gminy regulaminu udzielania dotacji na prace przy zabytkach[45] oraz wydanie przez Wójta – na podstawie tej uchwały – zarządzenia dot. ogłoszenia o naborze wniosków i zarządzenia dot. regulaminu pracy komisji i oceny wniosków. Procedury te opracowano nie w pełni rzetelnie, gdyż w ogłoszeniu o naborze wniosków przyjęto dwa kryteria ograniczające potencjalny krąg zainteresowanych złożeniem wniosków (beneficjentów dotacji). Ponadto w ww. regulaminie udzielania dotacji na prace przy zabytkach przyjęta została przez Radę Gminy data 10 marca jako termin, do którego podmioty mogą składać wnioski o dotację, co spowodowało brak możliwości ogłoszenia przez Wójta naboru wniosków do II edycji RPOZ. Podtrzymanie w regulaminie tego terminu stwarza ryzyko niewykorzystania w danym roku środków publicznych zaplanowanych po tej dacie na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach na terenie Gminy, z uwagi na brak podstaw prawnych do ogłoszenia przez Wójta naboru wniosków o dotację po 10 marca oraz obowiązek odmownego rozpatrzenia tych wniosków w przypadku wpłynięcia ich do Urzędu po 10 marca. Przedmiotowe procedury pozwalały na skuteczną realizację przez pracowników Urzędu – członków komisji powołanej przez Wójta – procesu kwalifikacji wniosków o dofinansowanie z RPOZ w I edycji. Pracownicy ci posiadali odpowiednią wiedzę i kompetencje. Wnioski o dofinansowanie z RPOZ zadań inwestycyjnych zostały przez z nich sporządzone prawidłowo i rzetelnie, a następnie przekazane do BGK w terminie. Wymieniona komisja zweryfikowała wnioski o dotację Gminy zgodnie z przyjętymi procedurami i rzetelnie.

OBSZAR

2.Wykorzystanie środków na realizację RPOZ

Opis stanu faktycznego

1. Spośród 12 przedłożonych przez Gminę Prezesowi Rady Ministrów – za pośrednictwem BGK – wniosków o dofinansowanie zadań inwestycyjnych w obu edycjach RPOZ (5 zadań Gminy i 5 zadań podmiotów innych niż Gmina):

- BGK udzielił wstępnych promes dofinansowania z RPOZ zadań ujętych w 4 wnioskach[46] łącznie na 1 577 074,93 zł, a następnie – promes dofinansowania z RPOZ zadań ujętych w 4 wnioskach[47] łącznie na 1 524 812,75 zł.
- Gmina złożyła 3 wnioski o wypłatę środków z promesy[48] łącznie na 1 144 187,27 zł, z czego w przypadku 2 wniosków kwota była tożsama z kwotą ze wstępnej promesy, a w 1 przypadku Gmina złożyła wniosek

[45] Uchwała Rady Gminy nr XXXVII/344/23.

[46] W I edycji RPOZ wnioski o numerach: RPOZ/2022/11387/PolskiLad – do 294 000 zł (29 lipca 2023 r.); RPOZ/2022/11047/PolskiLad – do 730 472,40 zł (25 lipca 2023 r.); RPOZ/2022/11372/PolskiLad – do 156 602,53 zł (25 lipca 2023 r.). W II edycji RPOZ wniosek nr RPOZ/2023/6681/PolskiLad – do 396 000 zł (4 października 2023 r.).

[47] W I edycji RPOZ wnioski o numerach: RPOZ/2022/11387/PolskiLad – 294 000 zł; RPOZ/2022/11047/PolskiLad – 693 584,74 zł; RPOZ/2022/11372/PolskiLad – 156 602,53 zł. W II edycji RPOZ wniosek nr RPOZ/2023/6681/PolskiLad – 380 625,48 zł.

[48] W I edycji RPOZ wnioski o numerach: RPOZ/2022/11387/PolskiLad – 294 000 zł; RPOZ/2022/11047/PolskiLad – 693 584,74 zł; RPOZ/2022/11372/PolskiLad – 156 602,53 zł.

o wypłatę środków z promesy w kwocie mniejszej o 36 887,66 zł. Wnioskowane środki zostały wypłacone przez BGK. Łączna wartość wypłaconych przez BGK środków wyniosła 693 584,74 zł[49]. Jedna inwestycja (objęta wnioskiem złożonym w ramach II edycji RPOZ[50]) jest w trakcie realizacji i Gmina nie składała wniosku o wypłatę środków z promesy.

(akta kontroli str. 8, 215-238, 436-469)

2. Badanie dokumentacji dot. 2 wniosków o dofinansowanie zadań inwestycyjnych Gminy[51] – jedynych zadań Gminy, na realizację których BGK udzielił Gminie promes dofinansowania z RPOZ – oraz oględziny wykonanych prac wykazały m.in., że:

a) W przypadku pierwszego z ww. wniosków[52] Gmina złożyła wniosek o wypłatę środków z promesy w wys. 693 584,74 zł. 16 grudnia 2024 r. BGK wypłacił jej tę kwotę. Wypłacone środki zostały wydatkowane na cel określony we wniosku o dofinansowanie inwestycji, z zachowaniem zasad określonych w art. 44 ust. 3-4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych[53]. Oprócz tych środków Gmina wypłaciła wykonawcy zadania wkład własny w wys. 14 154,79 zł. W przypadku drugiego z ww. wniosków[54] Gmina nie złożyła wniosku o wypłatę środków z promesy do dnia zakończenia kontroli NIK.

(akta kontroli str. 8, 215-238, 436-469)

b) Na dzień przekazania wniosków do BGK Urząd nie ogłaszał postępowań mających na celu wyłonienie wykonawców zadań ujętych we wnioskach. Plan zamówień publicznych – zaktualizowany i zamieszczony 21 maja 2024 r. w BIP – zawierał pozycje nr 1.1.9 oraz nr 1.1.10 obejmujące inwestycje własne Gminy dofinansowane z RPOZ, tj. odpowiednio, *Prace konserwatorskie przy zabytkach na terenie Gminy Trzciana* (III kwartał) oraz *Renowacja zabytków na terenie Gminy Trzciana* (III kwartał).
Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na wykonanie prac w ramach zadania inwestycyjnego objętego pierwszym z ww. wniosków[55], tj. na realizację zadania pn. *Prace konserwatorskie przy zabytkach na terenie Gminy Trzciana*[56], zostało wszczęte 23 lipca 2024 r., w terminie określonym w § 7 ust. 1 załącznika do uchwały RM nr 232/2022. Postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na wykonanie prac w ramach zadania inwestycyjnego objętego drugim z ww. wniosków[57], tj. na realizację zadania pn. *Renowacja zabytków na*

[49] Terminy wypłaty środków przez BGK i ich wysokość (I edycja RPOZ): 15 października 2024 r. (wniosek nr RPOZ/2022/11387/PolskiLad – 294 000 zł; wniosek nr RPOZ/2022/11372/PolskiLad – 156 602,53 zł) oraz 16 grudnia 2024 r. (wniosek nr RPOZ/2022/11047/PolskiLad – 693 584,74 zł).
[50] Nr RPOZ/2023/6681/PolskiLad – *Renowacja zabytków na terenie Gminy Trzciana* (zadanie inwestycyjne Gminy).
[51] Nr RPOZ/2022/11047/PolskiLad oraz nr RPOZ/2023/6681/PolskiLad.
[52] Wniosek nr RPOZ/2022/11047/PolskiLad.
[53] Dz. U. z 2024 r. poz. 1530 ze zm., dalej: *ustawa o finansach publicznych*.
[54] Wniosek nr RPOZ/2023/6681/PolskiLad.
[55] Wniosek nr RPOZ/2022/11047/PolskiLad.
[56] Dalej: *postępowanie zakupowe nr 1*.
[57] Wniosek nr RPOZ/2023/6681/PolskiLad.

terenie Gminy Trzciana[58], zostało wszczęte 4 października 2024 r., w terminie określonym w § 7 ust. 1 załącznika do uchwały RM nr 32/2022.
Oba postępowania zostały przeprowadzone w trybie podstawowym, na podstawie art. 275 pkt 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych[59]. I tak:

- W przypadku postępowania zakupowego nr 1:

Przed otwarciem ofert zamawiający wskazał kwotę, jaką zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia (745 380 zł brutto), a w ramach postępowania dopuścił składanie ofert częściowych – część 1 zamówienia objęła prace konserwatorskie na cmentarzu w Trzcianie, wpisanym do GEZ; część 2 zamówienia objęła prace konserwatorskie w parku podworskim w Rdzawie, wpisanym do GEZ.
Wpłynęły 2 oferty częściowe, każda od innego oferenta (1 na część 1 zamówienia i 1 na część 2 zamówienia), które zostały wybrane przez zamawiającego jako najkorzystniejsze (część 1 zamówienia za 349 986,18 zł brutto; część 2 zamówienia za 357 753,35 zł brutto). Obydwaj oferenci złożyli oferty zgodne z warunkami zawartymi w specyfikacji warunków zamówienia, spełniali warunki udziału w postępowaniu i nie podlegali wykluczeniu. Od wyników postępowania nikt nie wniósł odwołania. Informacja o wyborze najkorzystniejszych ofert została opublikowana 3 września 2024 r. na portalu *ezamawiający*. Zamawiający sporządził protokół postępowania zgodnie z art. 71-73 ustawy PZP.
Umowy z wykonawcami (na realizację części: 1 i 2 zadania pn. *Prace konserwatorskie przy zabytkach na terenie Gminy Trzciana*) zostały zawarte 10 września 2024 r.[60] Zgodnie z treścią postanowień umów zakończenie wszelkich robót miało nastąpić maksymalnie 60 dni od dnia podpisania umowy.

- w przypadku postępowania zakupowego nr 2:

Przed otwarciem ofert zamawiający wskazał kwotę, jaką zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia (404 081,63 zł brutto), a w ramach postępowania nie dopuścił składania ofert częściowych.
Wpłynęły 4 oferty, każda od innego oferenta, z których 1 została odrzucona przez zamawiającego z przyczyn formalnych (brak formularza oferty i niewniesienie wadium). Z pozostałych 3 ofert 1 została wybrana przez zamawiającego jako najkorzystniejsza (zamówienie za 388 393,35 zł brutto). Oferenci, których oferty nie zostały odrzucone, złożyli oferty zgodne z warunkami zawartymi w specyfikacji warunków zamówienia, spełniali warunki udziału w postępowaniu i nie podlegali wykluczeniu. Od wyników postępowania nikt nie wniósł odwołania. Informacja o wyborze najkorzystniejszej oferty została opublikowana 26 listopada 2024 r. na portalu *ezamawiający*. Zamawiający sporządził protokół postępowania zgodnie z art. 71-73 ustawy PZP.
Umowa nr 21.2024 (na realizację zadania pn. *Renowacja zabytków na terenie Gminy Trzciana*) została zawarta z wykonawcą 3 grudnia 2024 r. Zgodnie z treścią jej postanowień zakończenie wszelkich robót ma nastąpić do 12 miesięcy od

[58] Dalej: *postępowanie zakupowe nr 2*.
[59] Dz. U. z 2024 r. poz. 1320 ze zm., dalej: *ustawa PZP*.
[60] Umowa nr 9.2024 oraz umowa nr 10.2024.

dnia podpisania umowy, a rozliczenie za wykonanie przedmiotu umowy – jedną fakturą po zakończeniu wszelkich robót i ich odbiorze końcowym.

(akta kontroli str. 470-590, 599-623)

c) Realizacja zamówień w ramach zadania pn. *Prace konserwatorskie przy zabytkach na terenie Gminy Trzciana* była zgodna z treściami umów oraz wymogami wynikającymi z przepisów ustawy PZP w zakresie: przedmiotów umów, terminów realizacji zamówień oraz wysokości wynagrodzeń wykonawców. Zamówienie w ramach zadania pn. *Renowacja zabytków na terenie Gminy Trzciana* było w trakcie realizacji (do dnia zakończenia kontroli NIK).

(akta kontroli str. 470-590, 599-623)

d) Zadania inwestycyjne miały zapewnione finansowanie ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19. W uchwale nr XLIV/409/23 Rady Gminy Trzciana z dnia 20 grudnia 2023 r. – uchwała budżetowa Gminy Trzciana na rok 2024, w dziale 921 *Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego*, w rozdziale 92120 *Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami*, w paragrafie 6090 *Środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych związanych z przeciwdziałaniem COVID-19* przewidziano dochody w wys. 1 577 074,93 zł. Ostatecznie w uchwale nr IX/58/24 Rady Gminy z 23 grudnia 2024 r. (uchwała w sprawie zmiany budżetu Gminy na 2024 r.), w dziale 921, w rozdziale 92120, w paragrafie 6090 przewidziano dochody w wys. 1 144 187,27 zł.

2 stycznia 2024 r. Wójt zatwierdził plan finansowy Gminy na 2024 r.[61], w którym ujęto:

- dochody (dział 921, rozdział 92120, paragraf 6090) w wys. 1 577 074,93 zł, z czego 730 472,40 zł w ramach środków z *Polskiego Ładu* (*6090 ZAB/GMINA/PŁ*);
- wydatki (dział 921, rozdział 92120, paragraf 6050 *Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych*) w wys. 1 197 461,63 zł, z czego 730 472,40 zł w ramach środków z *Polskiego Ładu* (*6050 ZAB/GMINA/PŁ*) oraz 14 907,60 zł w ramach środków własnych Gminy (*6050 ZAB/GMINA/WŁ*).

23 grudnia 2024 r. Wójt zmienił plan finansowy Gminy na 2024 r.[62], który po zmianach przewidywał:

- dochody (dział 921, rozdział 92120, paragraf 6090) w wys. 1 144 187,27 zł, z czego 693 584,74 zł w ramach środków z *Polskiego Ładu* (*6090 ZAB/GMINA/PŁ*);
- wydatki (dział 921, rozdział 92120, § 6050 *Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych*) w wys. 763 821,16 zł, z czego 693 584,74 zł w ramach środków z *Polskiego Ładu* (*6050 ZAB/GMINA/PŁ*) oraz 14 154,79 zł w ramach środków własnych Gminy (*6050 ZAB/GMINA/WŁ*).

(akta kontroli str. 599-623)

e) Zadanie inwestycyjne pn. *Prace konserwatorskie przy zabytkach na terenie Gminy Trzciana* realizowane było zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie z RPOZ,

[61] Zarządzenie nr 3/24 Wójta Gminy Trzciana z dnia 2 stycznia 2024 r. w sprawie zatwierdzenia planu finansowego Urzędu Gminy w Trzcianie na 2024 rok.

[62] Zarządzeniu nr 74/2024 Wójta Gminy Trzciana z dnia 23 grudnia 2024 r. w sprawie zmiany planu finansowego Urzędu Gminy w Trzcianie na 2024 rok.

w którym zamieszczono następujący opis inwestycji: *Prace konserwatorskie przy zabytkach wpisanych do GEZ*.

(akta kontroli str. 47-48, 215-238)

f) Wydatki na realizację ww. zadania inwestycyjnego zostały udokumentowane umowami[63], protokołami odbioru, fakturami i wyciągami bankowymi. Dowody księgowe zostały prawidłowo wystawione, opisane i zatwierdzone. Gmina zapłaciła należności z 2 faktur: faktury nr FA/1/12/2024 z 4 grudnia 2024 r. na 349 986,18 zł za wykonanie prac konserwatorskich na cmentarzu wpisanym do GEZ oraz faktury nr FV 171/2024 r. z 25 listopada 2024 r. na 357 753,35 zł za wykonanie prac konserwatorskich w parku podworskim wpisanym do Gminnej Ewidencji Zabytków w Rdzawie. Faktury zostały sprawdzone pod względem merytorycznym, formalnym i rachunkowym przez kierownika Referatu Infrastruktury (sekretarza Gminy), główną księgową i skarbnika Gminy, a należności z faktur – ujęte w odpowiednich podziałkach klasyfikacji budżetowej – zatwierdził do wypłaty Wójt.

(akta kontroli str. 470-487, 536-545, 591-598, 615-623)

g) Urząd nie wprowadził mierników realizacji zadań inwestycyjnych. Wyjaśniając przyczyny niewprowadzenia mierników realizacji zadań Wójt stwierdził, że: *UG Trzciana monitorował realizację zadań (...). Miernikiem realizacji tych zadań był fakt ich wykonania. Wykonanie potwierdzono podpisaniem protokołów odbioru końcowego oraz faktury.*

Gmina monitorowała na bieżąco postęp i efekty prac realizowanych przez wykonawców umów. Po wykonaniu tych prac – w postaci alejek / ciągów pieszych na cmentarzu w Trzcianie oraz alejek / ciągów pieszych w parku podworskim w Rdzawie – sekretarz Gminy oświadczył, że z uwagi na charakter wykonanych prac uzyskano właściwe efekty, tj.:

- przeciwdziałanie procesowi niszczenia zabytków, przywrócenie zatraconych pierwotnych walorów oraz zachowanie tych zabytków dla kolejnych pokoleń;
- wzrost zainteresowania parkiem podworskim w Rdzawie;
- bardziej komfortowe korzystanie z obiektów.

Efektywność ponoszonych wydatków została zapewniona m.in. poprzez bezzwłoczne przygotowywanie kompletu dokumentów niezbędnych do ogłoszenia postępowania przetargowego (od momentu otrzymania informacji o przyznaniu dofinansowania) oraz wyłonienie wykonawców na podstawie przeprowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego – zgodnie z przepisami ustawy PZP.

(akta kontroli str. 47-48, 1078-1079)

h) 14 czerwca 2024 r. Wójt wystąpił do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Krakowie Delegatura w Tarnowie[64] o wydanie zaleceń konserwatorskich w związku z planowanym wykonaniem nowych ścieżek i remontem istniejących ścieżek o nawierzchni asfaltowej, zlokalizowanych na cmentarzu parafialnym w Trzcianie – objętym ochroną konserwatorską[65]. W odpowiedzi z 25 czerwca 2024 r. Małopolski Wojewódzki Konserwator

[63] Umowy: nr 9.2024 z 10 września 2024 r. i nr 10.2024 z 10 września 2024 r.

[64] Dalej: *WUOZ*.

[65] Zgodnie z zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy (uchwała nr IV/20/11 Rady Gminy Trzciana z dnia 27 stycznia 2011 r. w sprawie zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Trzciana – Dz. Urz. Woj. Małopolskiego nr 123, poz. 970).

Zabytków w Krakowie wskazał, że nie wnosi uwag do przedmiotowego zamierzenia.

Przeprowadzone przez NIK 15 maja 2025 r. oględziny cmentarza w Trzcianie, wpisanego do GEZ, oraz efektów prac konserwatorskich wykonanych na cmentarzu wykazały, że:
Cmentarz Parafii św. Małgorzaty znajdował się w centrum miejscowości, przy drodze powiatowej nr 2072K. Cmentarz ogrodzony był z każdej strony murowanym ogrodzeniem, a wejście do niego prowadziło przez 2 odrębne bramki wejściowe oraz bramy przesuwne. Na terenie cmentarza znajdowała się murowana kaplica, a także wydzielony, znajdujący się wewnątrz cmentarza głównego, cmentarz żołnierzy poległych w wyniku działań wojennych w trakcie I Wojny Światowej. Wykonane prace objęły m.in.: alejkę główną od drogi powiatowej do kaplicy (długość ok. 80 m), alejkę główną od strony południowej / starego cmentarza wzdłuż ogrodzenia (ok. 55 m), alejkę poniżej kaplicy od strony północnej (ok. 300 m) oraz obrzeża alejki przy kaplicy, alejki na starym cmentarzu (długość ok. 164 m), ścieki z prefabrykatów (ok. 64 m), studnię rewizyjną z kręgów betonowych. Prace te zostały wykonane zgodnie z umową nr 9.2024, zawartą z wykonawcą, oraz z kosztorysem ofertowym.

W Urzędzie nie ustalono regulacji/procedur w zakresie dot. oceny wykonanych prac na obiektach zabytkowych; potwierdzeniem prawidłowego wykonania prac na cmentarzu był protokół końcowy odbioru robót podpisany bez zastrzeżeń 4 grudnia 2024 r., wskazujący, że prace zostały wykonane przez wykonawcę zgodnie z umową, w wyznaczonym terminie, oraz że okres gwarancji na wykonane roboty kończy się 3 grudnia 2029 r. (60 miesięcy).

(akta kontroli str. 470-478, 903-919, 941-948)

i) 14 czerwca 2024 r. Wójt wystąpił do WUOZ o wydanie zaleceń konserwatorskich w związku z planowanym wykonaniem ścieżek z nawierzchni mineralnej o szerokości 1,5 m, obrzeża z płaskownika oraz wymiany oświetlenia parkowego znajdujące się w parku podworskim w Rdzawie – objętym ochroną konserwatorską[66]. Wniosek Wójta został uzupełniony 9 lipca 2024 r. m.in. o wniosek o wydanie pozwolenia konserwatorskiego na prowadzenie robót budowlanych w zakresie: budowy ścieżek, montażu ławek i remontu lamp oświetleniowych. W odpowiedzi Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Krakowie wydał pozwolenie nr 317/2024/A z 11 lipca 2024 r. na prowadzenie robót budowlanych w zakresie zgodnym z wnioskiem[67], wskazując warunki dodatkowe, m.in.: ustanowienie nadzoru dendrologicznego, unikanie wykonywania ścieżek bezpośrednio przy pniach drzew (pozostawienie wokół pnia nawierzchni trawiastej o szerokości 1 m), niezwłoczne zawiadomienie wojewódzkiego konserwatora zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia innych działań określonych w pozwoleniu, mogących doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku. Cytowana wyżej decyzja stała się prawomocna 11 lipca 2024 r.

---

[66] Zgodnie z zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy (uchwała nr IV/20/11 Rady Gminy Trzciana z dnia 27 stycznia 2011 r. w sprawie zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Trzciana – Dz. Urz. Woj. Małopolskiego nr 123, poz. 970).

[67] Pozwolenie obejmowało prowadzenie robót budowlanych w zakresie budowy ścieżek, montażu ławek i remontu lamp oświetleniowych przy zabytku, jakim jest zespół dworsko-parkowy w Rdzawie.

Zgłoszenie do Starosty Bocheńskiego robót budowlanych dot. budowy ww. obiektów małej architektury nastąpiło 8 sierpnia 2024 r., a 30 sierpnia 2024 r. Starosta Bocheński wydał zaświadczenie o braku podstaw do wniesienia sprzeciwu wobec tego zgłoszenia[68].

Przeprowadzone przez NIK 15 maja 2025 r. oględziny parku podworskiego w Rdzawie, wpisanego do GEZ, oraz efektów prac konserwatorskich wykonanych w parku wykazały, że:
Park podworski w Rdzawie, obejmujący powierzchnię zbliżoną do prostokąta o wymiarach 80 m x 100 m znajdował się w centrum Rdzawy, w bezpośrednim sąsiedztwie Środowiskowego Domu Samopomocy w Rdzawie. Na terenie parku (nieogrodzonego), wśród wysokich liściastych drzew poprowadzone były alejki o szerokości ok. 1,5 m, o nawierzchni mineralno-żywicznej. Nie były one poprowadzone przy pniach drzew; wokół pni drzew pozostawiono nawierzchnię trawiastą o szerokości minimum 1 m. Wykonane prace objęły m.in.: zamontowanie obrzeży stalowych z płaskownika, zakotwionych gwoździami metalowymi; ścieżki o nawierzchni mineralno-żywicznej, wodoprzepuszczalnej na wcześniej istniejących wydeptanych traktach ziemnych; zamontowanie ławek parkowych, żeliwnych (12 szt. z oparciami w kolorze brązowym / naturalnego drzewa); zamontowanie latarni oświetleniowych, parkowych (ogrodowych) z fundamentem prefabrykowanym (8 kompletów klasycznych lamp na słupach oświetleniowych koloru czarnego, zamontowanych w regularnych odstępach od siebie na terenie całego parku – wzdłuż alejek i przy granicy samego parku). Prace te zostały wykonane zgodnie z umową nr 10.2024, zawartą z wykonawcą, oraz z kosztorysem ofertowym.

Potwierdzeniem prawidłowego wykonania prac w parku podworskim był protokół końcowy odbioru robót podpisany bez zastrzeżeń 25 listopada 2024 r., wskazujący, że prace zostały wykonane przez wykonawcę zgodnie z umową, w wyznaczonym terminie, oraz że okres gwarancji na wykonane roboty kończy się 24 listopada 2029 r. (60 miesięcy).

(akta kontroli str. 479-487, 593-594, 888-902)

3. Oprócz uchwał Rady Gminy opisanych w punkcie 1 obszaru 1. niniejszego wystąpienia Rada Gminy nie podejmowała innych / odrębnych uchwał w celu realizacji RPOZ.

(akta kontroli str. 187-199)

4. Badanie dokumentacji dot. 2 wniosków o dofinansowanie zadań inwestycyjnych podmiotów innych niż Gmina[69] – jedynych zadań takich podmiotów, na realizację których BGK udzielił Gminie promes dofinansowania z RPOZ – oraz oględziny wykonanych prac wykazały m.in., że:

a) Uchwałą Rady Gminy nr XLII/387/23 z 30 października 2023 r. Gmina udzieliła podmiotom, o których wyżej mowa, dotacji celowych w roku 2024 na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach położonych na terenie Gminy, wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w GEZ[70], tj.:

[68] Pismo znak AB.6743.1.575.2024 wpłynęło do Urzędu 3 września 2024 r.
[69] Nr RPOZ/2022/11387/PolskiLad oraz nr RPOZ/2023/11372/PolskiLad.
[70] Uchwała nr XLII/387/23 Rady Gminy Trzciana z dnia 30 października 2023 r. w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku położonym

- Parafii św. Józefa – w wys. 300 000 zł,
- Parafii pw. NMP – w wys. 159 798,50 zł.

(akta kontroli str. 215-238, 242-243, 246-352)

b) Gmina określiła zasady udzielania dotacji w regulaminie udzielania dotacji na prace przy zabytkach, który stanowił m.in., że:
- Wójt zawiera z beneficjentem umowę o udzielenie dotacji (§ 9 ust. 1),
- *określony we wniosku o udzielenie dotacji zakres prac przy zabytkach jest wiążący przy zawieraniu umowy o udzieleniu dotacji* (§ 10 ust. 1),
- *zakres prac określony we wszystkich przedkładanych przez beneficjenta dokumentach, na każdym etapie postępowania, w tym załącznikach, musi być jednoznaczny z zakresem prac określonym w umowie o udzielenie dotacji* (§ 10 ust. 3).

Wójt – w imieniu Gminy – zawarł umowy z ww. beneficjentami dotacji[71]. Postanowienia tych umów były zgodne z zasadą określoną w § 10 ust. 1 regulaminu udzielania dotacji na prace przy zabytkach. W umowach Wójt określił m.in. zasady rozliczania, wydatkowania i kontroli przyznanych dotacji. Zamieszczono w nich m.in. postanowienia zobowiązujące beneficjenta dotacji do:
- wykorzystania dotacji wyłącznie na realizację zadania inwestycyjnego i na warunkach określonych umową o udzielenie dotacji (§ 4 ust. 1 pkt 1);
- wykonania zadania inwestycyjnego zgodnie ze sztuką konserwatorską i budowlaną przy zachowaniu najwyższych standardów wykonania (§ 4 ust. 1 pkt 4);
- zrealizowania zadania do 30 listopada 2024 r. (§ 4 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 3 ust. 1);
- wydatkowania dotacji w oparciu o kryteria zgodności z prawem, celowości, rzetelności i gospodarności (§ 4 ust. 1 pkt 5);
- rozliczenia dotacji poprzez złożenie sprawozdania końcowego z wykonania zadania inwestycyjnego na formularzu zgodnym z załącznikiem do umowy[72], w terminie 15 dni od zapłaty wykonawcy za wykonane zadanie (§ 4 ust. 1 pkt 3 w zw. z § 6 ust. 2);
- przechowywania wszelkiej dokumentacji dotyczącej zrealizowania zadania inwestycyjnego przez 5 lat, licząc od dnia rozliczenia dotacji do końca roku kalendarzowego, w którym upływa ten okres (§ 4 ust. 1 pkt 6);
- poddania się pełnej kontroli w zakresie należytego wykonania zadania, w tym udostępnienia dokumentacji technicznej i finansowej (§ 4 ust. 1 pkt 7).

W umowach wskazano także, że:

---

na terenie Gminy Trzciana, wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków.

[71] Umowa nr 2/204 z 14 czerwca 2024 r. – zawarta przez Gminę reprezentowaną przez Wójta z Parafią św. Józefa – o udzielenie dotacji na realizację zadania inwestycyjnego pn. *Renowacja kościoła św. Józefa Oblubieńca w Kierlikówce* w wys. 300 000 zł oraz umowa nr 1/2024 z 3 czerwca 2024 r. – zawarta przez Gminę reprezentowaną przez Wójta z Parafią pw. NMP – o udzielenie dotacji na realizację zadania inwestycyjnego pn. *Poprawa stanu zachowania kościoła parafialnego pw. NMP Częstochowskiej w Leszczynie* w wys. 159 798,50 zł.

[72] Do sprawozdania beneficjent zobowiązany był dołączyć m.in.: poświadczone przez niego za zgodność z oryginałem kserokopię umowy z wykonawcą i prawidłowo opisane dowody księgowe, protokół odbioru końcowego wykonanych prac, wyciąg z rachunku bankowego lub potwierdzenie zapłaty wykonawcy zadania inwestycyjnego, fotografie zabytku po wykonaniu zadania (§ 6 ust. 3).

- beneficjent dotacji oświadcza, że wybór wykonawcy zadania inwestycyjnego nastąpił zgodnie z postanowieniami uchwały RM nr 232/2022 (§ 5 ust. 15);
- beneficjent dotacji zobowiązuje się do informowania na bieżąco Gminy o stanie realizacji zadania inwestycyjnego (§ 5 ust. 16) oraz przestrzegania zasad określonych w RPOZ (§ 5 ust. 18);
- niezłożenie przez beneficjenta sprawozdania końcowego lub niezłożenie poprawek/uzupełnień sprawozdania, do których wezwała Gmina, może być podstawą rozwiązania umowy przez Gminę i zwrotu dotacji wraz z ustawowymi odsetkami (§ 6 ust. 7);
- niewykorzystaną kwotę dotacji beneficjent zobowiązany jest zwrócić wraz z odsetkami naliczonymi od dnia otrzymania dotacji na rachunek bankowy Gminy do 31 stycznia 2025 r. (§ 6 ust. 1);
- Gmina może odstąpić od umowy (i określić kwotę dotacji podlegającą zwrotowi wraz z odsetkami) w terminie 15 dni od powzięcia wiadomości: o wykorzystaniu udzielonej dotacji niezgodnie z przeznaczeniem lub zasadami umowy lub promesą inwestycyjną, o zaniechaniu przez beneficjenta dotacji realizacji zadania, o odmowie poddania się przez beneficjenta dotacji kontroli lub nieusunięcia w terminie stwierdzonych przez Gminę nieprawidłowości w realizacji umowy (§ 9 ust. 1 pkt 1-2, 6 oraz ust. 2);
- Gmina sprawuje kontrolę prawidłowości wykonywania zadania inwestycyjnego przez beneficjenta dotacji, w tym wydatkowania przekazanych mu środków finansowych; kontrola może być przeprowadzona w toku realizacji zadania inwestycyjnego oraz po jego zakończeniu (§ 7 ust. 1);
- beneficjent dotacji zobowiązany jest do podejmowania działań informacyjnych zgodnie z § 12 załącznika do uchwały RM nr 232/2022 (§ 8).

(akta kontroli str. 956-965, 1028-1036)

c) Urząd nie przeprowadzał kontroli prawidłowości wykonywania zadań inwestycyjnych przez beneficjentów dotacji.

Wójt wyjaśnił, że: *W związku z faktem, iż pracownicy Urzędu Gminy są mieszkańcami Gminy, na bieżąco byli świadkami prac realizowanych w parafii Leszczyna i Kierlikówka, z którymi podpisano umowy dotacyjne z RPOZ. Pracownicy mieli naoczny wgląd co do postępów prac*.

(akta kontroli str. 956-965, 1028-1036)

Urząd wspierał beneficjentów dotacji w czynnościach związanych z ogłoszeniem i przeprowadzeniem postępowań zakupowych w celu zwiększenia konkurencyjności i transparentności tych postępowań. Przykładowo Urząd udostępnił BIP i stronę internetową Gminy do zamieszczenia ogłoszeń o postępowaniach zakupowych beneficjentów dotacji. Złożone w terminie[73] sprawozdania końcowe beneficjentów dotacji zawierały wszystkie informacje wymagane umowami o udzielenie dotacji. Sprawozdania te wraz z załączonymi dokumentami weryfikowane były przez pracownika Urzędu, a wyniki tej weryfikacji zatwierdzał Wójt.

(akta kontroli str. 956-965, 1028-1036)

[73] Do 30 października 2024 r.

d) 16 marca 2023 r. Parafia pw. NMP wystąpiła do WUOZ o wydanie zaleceń konserwatorskich w związku z planowanym wykonaniem robót budowlanych związanych z remontem schodów wejściowych do kościoła w Leszczynie, oraz wymiany drzwi wejściowych i okien w kościele dolnym. W odpowiedzi z 20 marca 2023 r. Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Krakowie wydał zalecenia konserwatorskie odnośnie do planowanego zamierzenia, dopuszczając jego realizację pod warunkiem zachowania charakteru i kolorystyki elementów objętych remontem/wymianą.
Umowy zawarte przez Parafię pw. NMP z 2 wykonawcami prac w ramach zadania inwestycyjnego pn. *Poprawa stanu zachowania kościoła parafialnego pw. NMP Częstochowskiej w Leszczynie* obejmowały: renowację schodów wejściowych do kościoła (umowa nr 1/2024) oraz całkowite odtworzenie okien i drzwi w dolnym kościele (umowa nr 2/2024).

Przeprowadzone przez NIK 20 maja 2025 r. oględziny kościoła w Leszczynie, wpisanego do GEZ, oraz efektów prac konserwatorskich wykonanych w kościele wykazały, że:
Kościół w Leszczynie posiadał wyremontowane, ułożone, wyczyszczone podesty granitowe (schody), nowe okna (29 szt.) oraz nowe drzwi w dolnym kościele (koloru brązowego). Prace konserwatorskie wykonane były zgodnie z umowami o numerach: 1/2024 i 2/2024 (zawartymi z wykonawcami).
Na ogrodzeniu przy kościele wisiała tablica informacyjna z logo *Polski Ład*, określająca m.in.: z jakich środków została dofinansowana inwestycja, nazwę miejsca inwestycji oraz wartość całkowitą inwestycji i wysokość dotacji. Tablica nie zawierała daty zawarcia umowy dotacji, co było niezgodne z zgodnie treścią §5 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie określenia działań informacyjnych podejmowanych przez podmioty realizujące zadania finansowane lub dofinansowane z budżetu państwa lub z państwowych funduszy celowych[74], o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości.*

Potwierdzeniem prawidłowego wykonania prac w kościele w Leszczynie były protokoły końcowych odbiorów robót podpisane: 11 września 2024 r. (umowa nr 1/2024)[75] oraz 27 sierpnia 2024 r. (umowa nr 2/2024), wskazujące, że prace zostały wykonane przez wykonawców zgodnie z umowami, w wyznaczonych terminach, a okresy gwarancji na wykonane roboty kończą się odpowiednio: 10 września 2029 r. (60 miesięcy) i 26 sierpnia 2029 r. (60 miesięcy). Zadanie inwestycyjne pn. *Poprawa stanu zachowania kościoła parafialnego pw. NMP Częstochowskiej w Leszczynie* realizowane było zgodnie z wnioskiem Gminy o dofinansowanie z RPOZ, w którym zamieszczono następujący opis inwestycji: *Renowacja schodów wejściowych do kościoła, całkowite odtworzenie okien i drzwi w dolnym kościele*.

(akta kontroli str. 246-345, 949-955, 966-1027)

e) 29 stycznia 2024 r. Parafia Św. Józefa wystąpiła do WUOZ o wydanie zaleceń konserwatorskich w związku z planowanymi robotami budowlanymi w zakresie: docieplenia elewacji warstwą styropianu o grubości 8 cm (na istniejące już docieplenie) – z zachowaniem zewnętrznych elementów dekoracyjnych

[74] Dz.U. 2021 poz. 953 ze zm., dalej: *rozporządzenia RM w sprawie określenia działań informacyjnych*.
[75] W protokole odbioru robót podpisanym 27 sierpnia 2024 r. stwierdzono konieczne do usunięcia usterki, które zostały usunięte, co stwierdzono w protokole końcowego odbioru robót podpisanym 11 września 2024 r.

i dotychczasowej kolorystyki ścian – oraz wymiany zewnętrznej stolarki okiennej z dwuszybowej na trzyszybową (witraże i stolarka wewnętrzna bez zmian) w budynku kościoła i plebanii w Kierlikówce. W odpowiedzi z 9 lutego 2024 r. Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Krakowie wydał zalecenia konserwatorskie odnośnie do planowanego zamierzenia, dopuszczając jego realizację pod warunkiem zachowania wyglądu i kompozycji oraz podziałów elewacji kościoła w Kierlikówce.
Umowa zawarta przez Parafię Św. Józefa z wykonawcą prac w ramach zadania inwestycyjnego pn. *Renowacja kościoła św. Józefa Oblubieńca w Kierlikówce* obejmowała realizację tego zadania (umowa nr 1/2024).

Przeprowadzone przez NIK 20 maja 2025 r. oględziny kościoła w Kierlikówce, wpisanego do GEZ, oraz efektów prac konserwatorskich wykonanych w kościele wykazały, że:
Kościół w Kierlikówce posiadał świeżą (nową) elewację zewnętrzną (tynk / farba: kolor biały w odcieniu kości słoniowej), nowe podokienniki z płyt kamiennych, obróbki blacharskie nad wejściem oraz obsadzone w metalowych ramach okiennych zestawy szybowe z witrażami. Prace konserwatorskie wykonane były zgodnie z umową nr 1/2024 (zawartą z wykonawcą).
Na ogrodzeniu przy kościele wisiała tablica informacyjna z logo *Polski Ład*, określająca m.in.: z jakich środków została dofinansowana inwestycja, nazwę miejsca inwestycji oraz wartość całkowitą inwestycji i wysokość dotacji. Tablica nie zawierała daty zawarcia umowy dotacji, co było niezgodne z zgodnie treścią §5 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia RM w sprawie określenia działań informacyjnych, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości.*
Potwierdzeniem prawidłowego wykonania prac w kościele w Kierlikówce był protokół końcowego odbioru robót podpisany 25 września 2024 r., wskazujący, że prace zostały wykonane przez wykonawcę zgodnie z umową, w wyznaczonym terminie, a okres gwarancji na wykonane roboty kończy się 24 września 2029 r. (60 miesięcy). Zadanie inwestycyjne pn. *Renowacja kościoła św. Józefa Oblubieńca w Kierlikówce* realizowane było zgodnie z wnioskiem Gminy o dofinansowanie z RPOZ, w którym zamieszczono następujący opis inwestycji: *Renowacja zewnętrznej części kościoła w zakresie elewacji i okien*.

(akta kontroli str. 873-887, 1018-1066)

5. Ani Urząd ani beneficjenci dotacji nie składali wniosków o zmianę zadania inwestycyjnego / korektę zakresu zadania inwestycyjnego, bo nie było takiej potrzeby.

(akta kontroli str. 1076)

6. W trakcie trwania procesów wyboru wykonawców w postępowaniach zakupowych na realizację zadań inwestycyjnych zakwalifikowanych do objęcia dofinansowaniem w ramach RPOZ potencjalni wykonawcy nie formułowali pytań dot. ewentualnej bariery w postaci możliwości uzyskania wynagrodzenia w jednej transzy – po zakończeniu realizacji prac.
Wójt wyjaśnił, że w trakcie trwania procesów wyboru wykonawców poprzedzających realizację inwestycji w zakresie odbudowy zabytków potencjalni wykonawcy nie zgłaszali uwag odnośnie do warunków dot. płatności za realizację inwestycji.

(akta kontroli str. 49-62, 71, 873-882)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Na tablicach informacyjnych w miejscu realizacji zadań beneficjentów Parafii Rzymskokatolickiej pw. NMP Częstochowskiej w Leszczynie oraz Parafii Rzymskokatolickiej św. Józefa Oblubieńca w Kierlikówce nie umieszczono dat podpisania umów o finansowanie lub dofinansowanie zadania. Zgodnie z treścią §8 umów dotacyjnych nr 1/2024 z 3 czerwca 2024 r. i nr 2/2024 z 14 czerwca 2024 r. zawartych przez Gminę Trzciana z powyższymi podmiotami, beneficjenci dotacji zobowiązani byli do podejmowania działań informacyjnych zgodnie z §12 ust. 1-5 załącznika do uchwały RM nr 232/2022, w tym do umieszczenia w miejscu realizacji zadania tablic informacyjnych zgodnych ze wzorem zawartym w treści rozporządzenia RM w sprawie określenia działań informacyjnych. Brak zamieszczenia dat na ww. tablicach informacyjnych stanowił naruszenie §5 ust. 1 pkt 5 powyższego rozporządzenia. Zgodnie z §7 umów dotacyjnych kontrolę prawidłowości wykonania zadania inwestycyjnego przez ww. beneficjentów, sprawować miała Gmina.

(akta kontroli str. 246-345, 949-1027, 873-887, 1018-1066, 1080-1083)

Wójt wyjaśnił, że: *Gmina sprawowała kontrolę prawidłowości wykonania zadania inwestycyjnego przez beneficjentów dotacji tj. parafie. Tablice zostały wykonane z wzoru tablicy zamieszczonej na stronie https://www.gov.pl/web/finanse/rzadowy-program-odbudowy-zabytkow.*
Przez przeoczenie pracownika brak jest daty podpisania umowy na tablicach. Pracownik nie zweryfikował, iż zostały wprowadzone zmiany do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie określenia działań informacyjnych podejmowanych przez podmioty realizujące zadania finansowane lub dofinansowane z budżetu państwa lub z państwowych funduszy celowych. Gmina zobowiąże beneficjentów dotacji do poprawy tablic informacyjnych.

(akta kontroli str. 1080-1083)

OCENA CZĄSTKOWA

NIK nie zgłasza zastrzeżeń do wykorzystania przez Gminę oraz beneficjentów jej dotacji środków otrzymanych z RPOZ. Środki w wys. 693 584,74 zł otrzymane na realizację zadania pn. *Prace konserwatorskie przy zabytkach na terenie Gminy Trzciana* – uzupełnione o wkład własny Gminy w wys. 14 154,79 zł – zostały przez Urząd wykorzystane prawidłowo, w sposób zapewniający uzyskanie najlepszych efektów z poniesionych nakładów, a ich wydatkowanie zostało przez Urząd rzetelnie udokumentowane. Gmina do dnia zakończenia kontroli NIK nie wystąpiła o środki z RPOZ na realizację zadania pn. *Renowacja zabytków na terenie Gminy Trzciana*. Postanowienia umowy zawartej przez nią z wykonawcą prac w ramach tego zadania przewidują zakończenie robót, ich odbiór i rozliczenie umowy do 3 grudnia 2025 r. Proces udzielania zamówień na prace w ramach obu ww. zadań przebiegał prawidłowo i został przez Urząd rzetelnie udokumentowany.
Środki w wys. 294 000 zł otrzymane przez Gminę z RPOZ na realizację przez Parafię św. Józefa zadania pn. *Renowacja kościoła św. Józefa Oblubieńca w Kierlikówce* – uzupełnione o wkład własny Gminy w wys. 6 000 zł – oraz środki w wys. 156 602,53 zł otrzymane przez Gminę z RPOZ na realizację przez Parafię pw. NMP zadania pn. *Poprawa stanu zachowania kościoła parafialnego pw. NMP Częstochowskiej w Leszczynie* – uzupełnione o wkład własny Gminy

w wys. 3 195,97 zł zostały przekazane tym beneficjentom w formie dotacji celowej i rozliczone w prawidłowy sposób, a nadzór nad ich wykorzystaniem prowadzony był przez pracowników Gminy rzetelnie. Przeprowadzone przez NIK oględziny wykonanych prac i posiadane przez Urząd dokumentacje powykonawcze potwierdziły wykonanie przez Gminę i beneficjentów jej dotacji zadań inwestycyjnych dotowanych z RPOZ. Jednakże na tablicach informacyjnych w miejscu realizacji zadań beneficjentów nie zostały zamieszczone wszystkie wymagane informacje, a Gmina nie sprawowała rzetelnej i pełnej kontroli nad prawidłową realizacją przez beneficjentów zawartych umów dotacyjnych w tym zakresie.

OBSZAR

3.Wykonywanie obowiązków sprawozdawczych (informacyjnych)

Opis stanu faktycznego

Urząd nie otrzymał ani z Kancelarii Prezesa Rady Ministrów ani z BGK wytycznych co do zakresu i terminów sporządzania przez Gminę sprawozdań (informacji) na temat działań podejmowanych w ramach realizacji RPOZ, dlatego nie sporządzano odrębnych sprawozdań (informacji) opisujących te działania.

(akta kontroli str. 71)

Zarządzeniem Wójta[76] zostało przyjęte m.in. sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Gminy Trzciana za 2024 r., które Wójt przedstawił terminowo Radzie Gminy oraz RIO w celu wydania opinii. W sprawozdaniu tym wskazano w dziale 921, rozdziale 92120, paragrafie 6090 wykonanie planu dochodów i planu wydatków na 31 grudnia 2024 r., które wyniosło 1 144 187,27 zł. Ponadto w sprawozdaniu wyszczególniono wydatki poniesione przez Gminę ze środków otrzymanych w ramach RPOZ na: renowację zabytków, konserwację zabytków, renowację kościoła w Kierlikówce i poprawę stanu zachowania kościoła w Leszczynie.

Skład orzekający Kolegium RIO zaopiniował pozytywnie[77] przedmiotowe sprawozdanie, nie stwierdzając rozbieżności w zakresie wielkości *planu* i *wykonania* pomiędzy danymi wykazanymi w sprawozdaniu, a sprawozdaniami budżetowymi (Rb).

(akta kontroli str. 709-720, 738-740)

Sprawozdania Gminy Rb-27S i Rb-28S za 2024 r. obejmowały środki otrzymane z RPOZ – ujęte we właściwych pozycjach klasyfikacji budżetowej – i zostały terminowo przekazane do RIO[78]. RIO nie zgłosiło do nich uwag.

(akta kontroli str. 709, 712-720, 738-740)

Informacje o dofinansowaniu z RPOZ, realizowanych zadaniach i otrzymanych środkach Gmina ujmowała w publikowanych w BIP w rocznych raportach o stanie gminy za lata 2023-2024. W raporcie o stanie Gminy za 2023 r. znalazły się m.in.: informacje o podjęciu uchwały Rady Gminy nr XXXVII/344/23 oraz uchwały nr XLII/387/23 Rady Gminy Trzciana z dnia 30 października 2023 r. w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku położonym na terenie Gminy Trzciana, wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków;

[76] Zarządzenie nr 139/IX/25 Wójta Gminy Trzciana z dnia 24 marca 2025 r. w sprawie sprawozdania rocznego z wykonania budżetu Gminy Trzciana za 2024 r.
[77] Uchwała nr S.O.VIII.423.5.2025 z 8 kwietnia 2025 r.
[78] 19 lutego 2025 r.

informacje o kwocie i przeznaczeniu otrzymanych dotacji oraz ich źródle (RPOZ), informacje o inwestycjach dofinansowanych z RPOZ (nazwy, miejsca, wysokość środków). Z kolei w raporcie o stanie gminy za 2024 r. ujęto m.in.:

- dotacje celowe przekazane z budżetu Gminy na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych, w tym na: renowację kościoła w Kierlikówce (§ 6570 – 300 000 zł), poprawę stanu zachowania kościoła w Leszczynie (§ 6570 – 159 798,50 zł);
- inwestycje w 2024 r., w tym: prace modernizacyjne w kościele w Kierlikówce wraz z opisem realizowanych prac i ich wartości, a także podziale finansowania; prace modernizacyjne w kościele w Leszczynie wraz z opisem realizowanych prac i ich wartości, a także podziale finansowania; budowa alejek spacerowych w parku podworskim w Rdzawie wraz z opisem realizowanych prac i ich wartości a także podziale finansowania; budowa alejek na cmentarzu w Trzcianie wraz z opisem realizowanych prac i ich wartości;
- podpisane umowy na renowację zabytków.

(akta kontroli str. 721-737)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina złożyła terminowo sprawozdania budżetowe Rb-27S i Rb-28S za 2024 r. oraz sprawozdanie roczne z wykonania budżetu Gminy za 2024 r., które obejmowały środki otrzymane z RPOZ. Nad ich przygotowaniem oraz przekazaniem przez Urząd do organów kontrolnych sprawowany był właściwy nadzór skarbnika Gminy oraz Wójta. Kolegium RIO zaopiniowało pozytywnie przedmiotowe sprawozdania. Wykorzystanie środków finansowych otrzymanych z RPOZ zostało także opisane w raporcie o stanie Gminy za 2024 r. opublikowanym w BIP.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami Najwyższa Izba Kontroli – na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK – wnosi o:

Wnioski

1. Opracowanie gpoz i przedłożenie go Radzie Gminy Trzciana w celu uchwalenia.
2. Doprowadzenie do uzupełnienia przez beneficjentów dotacji brakujących danych na tablicach informacyjnych, zgodnych z treścią §5 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia RM w sprawie określenia działań informacyjnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, 26 czerwca 2025 r.

Kontroler

Marcin Hałat

starszy inspektor kontroli państwowej

/podpisano elektronicznie/

Dyrektor

Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Krakowie
z up.

Jacek Stankiewicz

p.o. wicedyrektor /podpisano elektronicznie/